

АДАПТАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО УМОВ ЄС ТА СОТ

Вступ України до СОТ означає на практиці не тільки завершення формальних переговорних процедур, а також запровадження цілком конкретних норм, правил та принципів, яких має дотримуватись Україна в галузі регулювання зовнішньої торгівлі товарами та послугами та у суміжних з торговельною політикою галузях. До таких галузей також належить і фінансова галузь. І це цілком зрозуміло, оскільки рух товарів неодмінно супроводжується рухом капіталу, зокрема у формі розрахунків та надання кредитів. Нові умови ведення зовнішньої торгівлі об'єктивно вплинули на діяльність банківських установ, зокрема іноземних банків, що працюють в Україні. Для того, щоб вийти на український ринок банківських послуг іноземні банки донедавна мали два варіанти: купити український банк або заснувати новий банк на території України. Після вступу до СОТ Україна зобов'язалась допускати іноземні банки на український ринок, в тому числі через створення філій. У будь-якому випадку нерезидент має отримати попередній дозвіл Національного банку України (НБУ). Отримавши дозвіл на право здійснення банківських операцій на території України, банківська установа підпадає під банківський нагляд, що здійснює Національний банк України.

На виконання цих зобов'язань Україна прийняла зміни до законодавства, що допускають створення філій іноземних банків з країн, що виконують вимоги Базельських критеріїв банківського нагляду, входять до Міжнародної групи по боротьбі з фінансовими злочинами (ФАТФ) та підписали угоду з НБУ про співпрацю в сфері банківського нагляду.

В зв'язку з підписанням Україною Угоди про інтеграцію з ЄС, Україна взяла на себе зобов'язання щодо наближення українського законодавства до ЄС зокрема в фінансовій сфері. Відповідно до взятих зобов'язань Україна має виконати низку директив у фінансовій сфері, зокрема тих щодо відносяться до банківського нагляду та мікропруденційного нагляду зокрема.

Згідно з ст.129 Угоди про асоціацію, ЄС та Україна усвідомлюють важливість наближення чинного законодавства України до права Європейського Союзу. Україна взяла зобов'язання забезпечити поступове приведення у відповідність свої чинні закони та майбутнє законодавства до *acquis* ЄС. Враховуючи взяті Україною зобов'язання Україна також має адаптувати внутрішнє законодавство в сфері банківського та пруденційного нагляду відповідно до стандартів ЄС, тому відповідні Директиви, які Україна зобов'язалась запровадити, також мають зобов'язальний характер для України. Згідно Угоди термін запровадження зазначених директив становить 4 роки.

З огляду на взяті зобов'язання зі вступом до СОТ та підписанням Україною Угоди про інтеграцію з ЄС, об'єктивно виникає для України

необхідність конвергенції системи банківського нагляду в Україні до європейської практики.

Органом, що відповідає за здійснення банківського нагляду в ЄС є Європейський банківський орган (надалі – ЄБО), діяльність якого була було затверджено Європарламентом та Радою ЄС 24 листопада 2010 р. в своїй роботі ЄБО керується положенням про створення Європейського банківського органу No 716/2009/ЄС (надалі – Положення), що було затверджено Європарламентом та Радою ЄС 24 листопада 2010 р.

Національний банк України, як відповідальний за здійснення банківського нагляду в Україні має керуватись в свій діяльності не тільки вітчизняними нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність банківських установ та банківський нагляд, а також враховувати відповідні нормативно-правові акти ЄС, в частині діяльності банківських установ та банківського нагляду.

Відповідно до Положення про ЄБО, ЄБО повинен сприяти розвитку діалогу і співпраці з органами нагляду за межами Союзу. Він покликаний розвивати контакти і укласти адміністративні домовленості з контролюючими органами та адміністраціями третіх країн і з міжнародними організаціями, повністю поважаючи при цьому існуючі практики і відповідні компетенції держав-членів і установ Союзу. Робота ЄБО є відкритою для країн, які уклали угоди з Союзом та прийняли і застосовують право Союзу. ЄБО має можливість співпрацювати з третіми країнами, які застосовують законодавство, яке було визнано еквівалентним до законодавства Союзу.

Треті країни мають можливість брати участь в роботі Органу відповідно до угод, що укладаються Союзом.

Таким чином, уклавши Угоди про асоціацією з ЄС, НБУ України має всі законодавчі підстави для налагодження співробітництва з ЄБО. Крім того НБУ має право приймати участь у діяльності цього органу.

Основним нормативно-правовим документом, що визначає порядок та умови діяльності кредитних установ в ЄС є Директива 2006/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради про започаткування та здійснення діяльності кредитних установ.

Ця Директива є основним інструментом для досягнення на внутрішньому ринку свободи започаткування та свободи надання фінансових послуг у сфері кредитних установ. Завдання цієї Директиви полягає в запровадженні правил щодо започаткування та подальшого здійснення діяльності кредитних установ, а також пруденційного нагляду. Директива встановлює правила та умова надання ліцензій. Існують і ніші директиви ЄС, які Україна має імплементувати задля наближення внутрішнього законодавства країни до стандартів ЄС.

Налагодження співпраці між НБУ та ЄБО, а також адаптація банківського законодавства України до норм, стандартів та принципів ЄС, створюють гарні засади задля налагодження ефективного функціонування банківської системи країни та забезпечення її фінансової стабільності. Активні дії НБУ в цьому напрямку сприятимуть більш ефективній інтеграції економіки України в європейський економічний простір.